İNSAN- TOPLUM VE İKTİSAT

Sabahattin Zaim Düşüncesinin Ana Hatları

Hazırlayan Ahmet TÜRKAN

Ocak – 2021

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

Genel olarak sosyal bilimler özelde ise siyaset bilimi alan yazınında öne çıkan bir kavram olarak sivil toplum, Batı siyasi tarihiyle biçimlenen bir muhtevaya sahiptir. Sivil toplum, moderniteyle ilişkili olarak geliştirilen, düşünsel temellere dayalı, politik ve ekonomik işleyişte önemli bir yer teşkil eden, günümüz Batı toplumlarının yapısal bileşenlerinden biri konumundadır. Başka bir ifadeyle, sivil toplum bugün, ekonomik gelişmişliğe sahip Batı toplumlarının bireysel özgürlükler ekseninde yapılandırılan ve temelleri aydınlanma fikriyatına dayalı olarak gelişen rasyonalizasyon, serbest piyasa, bireycilik, demokrasi ve çoğulculuk gibi kavramlarla birlikte ele alınmaktadır. Bu yönüyle sivil toplumun, farklı toplumsal kesimlerin herhangi bir sınırlama olmaksızın kimliklerini ortaya koyabilmelerine, buna bağlı olarak hak talebinde bulunabilmelerine, düşünce ve eylem özgürlüklerini kullanarak kamusal alanda yer bulabilmelerine imkân sunan bir gelişmişlik düzeyi olarak işaretlenmesi mümkündür. Batı toplumlarının uzun çalkantılı dönemler ve tartışmaların sonunda eriştiği bir aşama olarak sivil toplum, Batı dışı toplumlarca ya Batı'ya öykünülerek oluşturulan modernleşme projesinin ayrılmaz bir aşaması yahut bizzat Batılı toplumlar tarafından oryantalist bir perspektifle sunumlanan bir ilerleme pusulası şeklinde ele alınmıştır. Bu çerçevede, Türkiye'nin modernleşme süreci dikkate alındığında, gelişmiş Batı uygarlığının yakalanabilmesi adına, sosyal yapılar arasındaki farklılıkları da göz ardı ederek yahut ıskalayarak, çeşitli kavram ve kurumun doğrudan ithal edilmesi kolaycılığına gidildiği anlaşılmaktadır.

Cumhuriyet'in özellikle ilk dönemlerinde uygulamaya konulan pratiklerin söz konusu toptancılıkla ve aceleci bir yaklaşımla gerçekleştirildiği görülmektedir. İmparatorluk bakiyesi üzerine kurulan yeni devletin ilk dönemlerinde hızlı bir kalkınma yakalanmış sonraki dönemlerde ise bu ivme hızını kaybederek yerini durağanlığa hatta pek çok noktada geriye gidiş şeklinde gerçekleşmiştir.

ÖNSÖZ

Toplum bireylerden oluşur; yani insanlardan. İnsanların bir araya gelmesi toplumu oluşturur da diyebiliriz. İnsanlar oluşturdukları toplum içinde birtakım faaliyetlerde bulunurlar. Bu faaliyetler, kişilerin cinsiyetleri, yaşları, sağlık durumları, eğitimleri, inançları, kültürleri ve ait oldukları demografik yapı ile de alakalıdır. Yüzyıllar içerisinde insanlar yaşadıkları ortamları değiştirmişler, göçler, savaşlar, yaşanan afetler, bulundukları toplumun iktisadi yapısı gibi pek çok etmen insanların toplum ve yaşadıkları alan üzerinde değişiklikler yapmalarını zorunlu kılmıştır. Günümüzün global dünyasında da insanların yer değiştirmeleri, hatta ülke değiştirmeleri de bazı zorluklara rağmen imkansız değildir. Yeni toplum demek şartların değiştiği, kanunların, iktisadi anlayışların, dilin, kültürün hatta aile hayatının değişmesi anlamına gelir. Bu çalışma İstanbul Medeniyet Üniversitesi Öğretim Üyesi Fatih Yaman'ın giriş kısmında belirttiği gibi Sabahattin Zaim düşüncesinin ana hatlarının ortaya konması bağlamında konuya farklı bakış açıları kazandırmak, fikir alışverişi yapmak maksadı ile yapılmıştır. Ülkemiz ve batı insanının arasındaki farklara bakış ile sivil toplum oluşumları ele alınmıştır.

MEDENİ HUKUK

İslam toplum ve İktisat kavramını medeni hukuk bağlamında açarak irdelemek konuya anlam bütünlüğü katacaktır. Çünkü toplum hukuksuz olamaz. Hukukun temelinde ise insan olmalıdır. Hukuk genel olarak kamu hukuku ve özel hukuk olarak ayrılmaktadır. Roma Hukuku'ndan kaynaklanan bu ayrım Kara Avrupası Ülkelerinde uygulanmaktadır. Kamu hukuku ile özel hukuk arasındaki sınır her zaman, her yerde aynı olmadığı gibi kesin de değildir. Günümüzde bu ayrıma karma hukuk dalı da eklenerek her iki hukukun ortak özelliklerine sahip olan hukuk dalları ortaya çıkmaktadır.

Özel hukuk, bireyler arasındaki ilişkileri, eşitlik ve irade özgürlüğü ilkelerini esas alarak düzenler. Başlıca özel hukuk dalları; medeni hukuk, ticaret hukuku ve milletlerarası özel hukuktur.

Medeni hukuk, özel hukukun temeli sayılan ve düzenlediği ilişkiler bakımından en kapsamlı olan özel hukuk dalıdır. Kişiliğin elde edilmesinden sona ermesine kadar geçen süre içinde, ticari ilişkiler dışında kalan, tüm özel ilişkileri içine alır.

Medeni hukuk; kişi hukuku, aile hukuku, miras hukuku, eşya hukuku ve borçlar hukuku olmak üzere kendi içinde beş ana hukuk dalına ayrılır.

1. **Kişi Hukuku:** Kişiliğin başlangıcı ve sonu, kişiliğin korunması, kişisel durumların sicili, yerleşim yeri gibi kavramları içine alan kişi hukuku, gerçek kişilerin yanı sıra tüzel kişiliklerden dernek ve vakıfları da inceler.
2. **Aile Hukuku:** Adından da anlaşılacağı üzere, aile kavramını ve bu kapsamda nişanlanma, evlenme, boşanma, velayet, nesep gibi konuları inceler.
3. **Miras Hukuku:** Bireyin ölümünden sonra mallarının, alacaklarının ve borçlarının durumunu düzenleyen medeni hukuk dalıdır.
4. **Eşya Hukuku:** Kişinin gerek taşınır gerek taşınmaz mallar ile kurduğu bağları düzenler. Zilyetlik, tapu sicili, ayni hak, mülkiyet, rehin, ipotek gibi konular bu kapsamda incelenir.
5. **Borçlar Hukuku:** Kişiler arasındaki borç ve alacak ilişkilerinin düzenlendiği hukuk dalıdır.[1]

Lozan görüşmeleri sırasında, daha önce Osmanlı Devleti'ne "Batılı" ülkeler tarafından yöneltilmiş olan "gayri müslim vatandaşlarına İslam hukukunu uygulayamayacağına" dair eleştiriler, yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin temsilcilerine karşı da ileri sürülmüştür. Türk hükümetini hukukta tam resepsiyona sevk eden unsurlardan birisi de budur. Hükümet, bir anlamda Lozan barış görüşmeleri sırasında yabancılar ve gayrimüslim azınlıklar lehine yapılan baskıdan "Batı kanunlarını" kabul ederek kurtulma yoluna gitmiştir.[2] Azınlıkların hakkını Lozan'da korumak isteyen Batı, Müslüman Türk halkının islami hassasiyetlerini ve kavramlarını dayatma yolu ile izole etmiş, Müslümanları ikilemde bırakmıştır.
Türk Medeni hukuku Cumhuriyet Dönemi'nde hukuk alanında inkılaplar yapılırken önce yerli bir Medeni Kanun hazırlanmaya çalışılmıştır. Yeterince devrimci görülmeyen bu çaba, dönemin yöneticileri tarafından yarıda kesilmiştir. 1926 yılında devrimci bir yol izlenerek İsviçre Medeni Kanunu'nun toptan tercümesi kararlaştırılmıştır. Böylece toplumun yaşantı ve

---

[1] http://basan.av.tr/tr/medeni-hukuk-nedir-ve-neyi-duzenler/
[2] http://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=isvicre-medeni-kanunu%E2%80%99nun-turkiye-cumhuriyeti-tarafindan-resepsiyonuna-uzanan-surece-iliskin-genel-bir-degerlendirme_cihan-osmanagaoglu-karahasanoglu_636903129857525299.pdf

değerleri dikkate alınmak yerine başka bir toplumun yasalarını tercüme ederek kabul yolu tercih edilmiştir. Bu durum, bazı eleştirilere sebep olmuştur. Türkiye'de hukuk devrimleri gerçekleştirilirken Lozan Antlaşması'na bağlı olarak, Avrupa'dan getirilen hukukçu danışmanlardan yararlanılması Lozan Antlaşması'nda Avrupalı devletlere taviz ve taahhüt verildiği eleştirisini beraberinde getirmiştir.[3] Batılılaşma adına yapılan bu değişikliler toplumu Batılılaştırmadığı gibi kendi öz yaşamlarının batılı, inançlarının islam temelli olması dolayısı ile bu ikilem hiçbir zaman bitmeyecektir. Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu İsviçre'den, Ceza Kanunu, İtalya'dan, Ticaret Kanunu Almanya'dan, Ceza Muhakemeleri Usulü Almanya'dan, Deniz Ticaret Kanunu Almanya'dan, İdare Hukuku Fransa'dan. Ve İcra İflas Hukuku İsviçre'den alınmıştır. Yani yedi düvele karşı savaşıp savaşı kazandığımızı söyledikten ve masaya oturduktan sonra; masadan kalktığımızda kendimizi deyim yerinde ise Batı'nın kucağına bıraktık. Önce kanunlarını sonra da yavaş yavaş davranışlarını ve ahlaki yapılarını ithal ettik. Sanayi ithalatı halen devam etmektedir. Ticaret ise bağımlılıktan başka bir işe yaramamıştır. Ticarette Türkiye aleyhine yaşanan dengesizlik ise sürekli olarak gündemdeki yerini korumaktadır. Alınan ithal kanunlar gereği iktisadi olarak yapılması gereken mücadele sosyal alanda yapılmış, harf devrimi, kılık kıyafet devrimi gibi halk üzerine baskı unsuru olmaktan başka bir işe yaramamış, ithal demokrasi ve siyasi yaşantı uzun süre tek parti dönemi sebebi ile istenen amaca ulaşmamıştır. Ardından nerede ise her 10 yılda bir tekrarlanan dış kaynaklı darbeler iktisadi kalkınmada adım atılamaması ile neticelenmiştir.

HARF DEVRİMİ VE SONUÇLARI

Harf devrimi, ardından gelen dil devrimi Türkiye'nin yaklaşık yüz yıldır üzerinde tartışma yürüttüğü temel meselelerinden biri. Tek başına Arap harflerinin terki, bugün artık cılız birkaç ses ötesinde eleştiriye uğramıyor. Ancak bu terkin dil kurultaylarının önünü açması ve Türkçenin bir anda çıplak bir dil hâline getirilmesi harf devriminin de sorgulanmasına sebep oluyor. Dil tahribatı, Latin harflerinin ikamesiyle sınırlı kalmadığı için harf devriminin gerekli olup olmadığı entelektüel muhitlerde her an taze bir mesele olarak yaşıyor. 1932 tarihli I. Türk Dil Kurultayı ve sonrasında gelen kurultaylar ise Türkçenin güya yabancı dillerin hükümranlığından kurtarılmak için tertiplenmiş bir hamle idi. Bu kurultaylarda öylesine garip teoriler ileri sürüldü ki Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal dahi dilin çıkmaza girdiğini itiraf ederek bu kurultayların raporlarını reddetti. Onun vefatına kadar Türkçe aldığı yaraları tedavi için mücadeleye girişti ancak 1938'den sonra İsmet İnönü iktidarında Türkçe günden güne eriyecek bir daralmanın içerisine yuvarlandı. Nihad Sâmi Banarlı, Türkçenin akıbeti hakkında en çok yazan isimlerden biri. Onun, nesillerin el kitabı hâline gelen Türkçenin Sırları da dahil olmak üzere pek çok kitabında vurguladığı bir şey var: Türkçe, Atatürk döneminde değil İsmet İnönü döneminde güdük, sığ bir dil hâline getirilmiştir. Atatürk, kurultaylara öncülük etse de dilin bir çıkmaza girdiğini fark ederek bu büyük hatadan dönmüştür ancak İsmet İnönü ve çevresindekiler, Türkçenin Rusya devletinin ve Komünizmin güdümüne girerek yok edilmesinin önünü açmışlardır. Yani harf ve dil devriminin mimarı Mustafa Kemal, dilde sadeleşme şemsiyesi altından çabuk uzaklaşmıştır. Banarlı, Türkçenin tahrip edilmesinde en önemli tesirin Rusya ve onun ideolojisi Komünizmde olduğunu ısrarla yazmıştır. Türkiye'deki sol düşüncenin tercih ettiği Türkçe göz önüne alındığında bu iddia yabana atılamayacak hâle gelir.[4]

---

[3] Kabul Sürecinde Türk Medeni Kanunu'na Yönelik Bazı Eleştiriler- Erhan Taş

[4] https://www.haber7.com/kitap/haber/3056806-dil-devrimi-amacina-ulasti-mi

Harflerin ve dilin değişmesi, yüzyılların birikiminin geriye dönülmez bir hal alması ile kütüphanelerin tozlu raflarında kalmış, sınırlı sayıda meraklı araştırmacıların çalışmaları da istenen neticeye ulaşılmasını zaman uzadıkça imkansızlaştırmıştır. Ecdat yadigarı arşivler ve kültür hazinleri yabancı araştırmacıların mekânı olmuşken, yerli araştırmacı ve akademisyenlerin gereken hassasiyeti göstermemesi sebebi ile varisi olduğumuz kültürden uzaklaşmamıza sebep olmuştur. Kendi kültürümüze ait değerleri de yabancıların kendi dillerine yaptıkları tercümeleri tekrar Türkçeye tercüme ederek öğrenmek gibi bir garabet ile öğrenmekteyiz. Aradan geçen 100 yıla yakın sürede, sahip olduğumuz Türk dili öz kültürümüzden doğan kaynakları tercüme etmek zorunda kaldığımız bir döneme evrildi, artık batılılaşma uğruna verdiğimiz çabalar dilimize de yansıdı ve batı kültürünün etkisi ile yarı Türkçe yarı İngilizce konuşulan bir hal aldı. Şirketlerimize, markalarımıza ve logolarımızı yabancılar aldı. Bilişim dünyasının hızla ilerlemesi, sosyal medya ve kaynağı belli olmayan, hatta hiç olmayan bilgiler, zihnimize, dilimize ve kültürümüze kazındı. Yani öz kayboldu, kabuk renk değiştirdi.

ANADOLU İNSANI

Anadolu insanını anlamak için onun hoşgörüsüne, vatan ve millet sevgisine, dinine olan bağlılığına, tevekkülüne, askerine ve askerliğine düşkünlüğüne, özgür ruhuna, bağımsız karakterine, cesaretine, paylaşma bilincine, toprağına sahip çıkmasına ve iş bilirliğine bakmak gerektir. Anadolu insanını bu özelliklere eriştiren kültür ve manevi bağlara, bu evrede önden giden ilim ve irfan önderlerine, kanaat önderlerine göz atmak gerekir. Tüm bunlar birbiri ile ilgili, kopmaz bağlar ile bağlıdır.

İnsani, ahlaki, kültürel, ruhsal, toplumsal ve evrensel boyutlarda oluşabilen duyarlıklar, insanın bireysel ve toplumsal hayatına kalite getiren, yaşamaya anlam katan değerlerdir. Sevgi, saygı, adalet, cesaret, hakkaniyet, temizlik, nezaket, hoşgörü, yardımseverlik, hamiyetperverlik, dürüstlük, kahramanlık, vatanseverlik, mertlik, dindarlık, kanaatkârlık, tutumluluk, konukseverlik, hayırseverlik, namus-şeref, ciddiyet ve ağırbaşlılık, çalışkanlık, sıcakkanlılık, diğergamlık, cömertlik, alçakgönüllülük ve iç temizliği" vb. genel kabul görmüş toplumsal değerlerdir. Sayılan bu değerlerin merkezinde hep insan vardır. İnsan ise, bir toplumda yaşar ve yaşadığı toplumdan etkilendiği gibi ona değer de katar.

Arap yazarlarından Cahiz, "Türklerin Faziletleri" adlı kitabında Türklerin erdemlerini şöyle sıralar: "Türk, vatanını sever, harp sanatında ustadır; şerefli, faziletli, dindar veyabancıya saygılıdır. Devlet kurucudur, savaş dışında hile ve hurda bilmez, sözüne sadık, vefalı,insaflı, anlayışlı, vakur, edepli, cesaretli, savaşta usta, savaştan kaçmaz, namuslu, adam kandırmaz..."

Ahiliğin yazılı kaynaklarından olan "Fütüvvetnâmeler"de Türklerin ahlâkî değerleri şöyle sıralanmıştır: "Doğruluk, cömertlik, dostluk, sadakat, kanaat, takva, tefekkür,vefa, ilim, amel, sabır, ihlâs, sır saklamak, yalan söylememek, zina yapmamak, hırsızlık etmemek, hocalara ve büyüklere saygı göstermek, insaf etmek, ayıbı örtmek, çiğ söz söylememek, kötü söze cevap vermemek, herkese iyilik yapmak, misafiri sevmek, din farkı gözetmeksizin herkesi değerli görmek…" Anadolu insanı işte bu değerlerin içine doğar. Değerleri öğrenir ve yaşar. Varlığını ve benliğini değerleriyle sürdürür. Onun alametifarikası da bu değerlerdir.[5]

[5] http://www.yerlidusuncedernegi.com/anadolunun-degeri-anadolunun-degerleri-126686

Bugün Anadolu insanı bu özelliklerinden uzaklaşmış, kültür yozlaşmasına maruz kalmış ise batılılaşma adına içimize giren hastalıklı yapıya bakıp sebeplerine değinmek gerekir. Mevlâna, Yunus Emre, Ahi Evran gibi yüzlerce gönül ve toplum mimarlarının yetiştiği Anadolu; toplumu iktisadi, kültürel, edebi olarak geliştirirken öncelediği ahlaki kavramları göz ardı etmemek gerekir.

Bitiremez hasletini övenler,
Söyleniyor dilden dile destanı.
Anlatıyor ceddimizi görenler,
Yiğit olur Anadolu insanı!.

Zarar vermez, yabancıya yerliye,
Yakıştırmaz hıyâneti erliğe,
Baş kaldırmaz, düzenliğe dirliğe,
Cesûr olur Anadolu insanı!

Misâfire ikrâm eder sakınmaz,
Tamah etmez, cimriliğe kapılmaz,
Sapıkları taklit için özenmez,
Cömert olur Anadolu insanı!

İş yaparken ihlâs ile çalışır,
Fazilette birbiriyle yarışır,
Kavga etmez, dargın ise barışır,
Birlik olur Anadolu insanı!

Bağlı olur, vatanına dinine,
Kapılıp ta gitmez moda seline,
Sâhip çıkar, kültürüne, diline
Nâmusludur Anadolu insanı!

Hemen kanmaz, yalan yanlış sözlere,
Firâsetle bakar bütün yüzlere,
Müslümandır, Ehl-i sünnet üzere,
Dosdoğrudur, Anadolu insanı! diyor; Sefâ Koyuncu[6]

Türk milletinin değerleri binlerce yıllık birikimin ürünüdür. Bu değerlerin korunması ve yarınlara aktarılması milletin kendisine düşer. Bir milleti millet yapan, geleceğe taşıyan, kültür unsurlarıdır. Birlik ve beraberliğin oluşmasında psikososyal ve kültürel güce ihtiyaç vardır. “Psikososyal ve kültürel güç, toplumu millet yapan birlik ve bütünlük duygusu ile bunları sağlayan milletin tarihî birikimi, eğitim ve kültür düzeyi, gelenek, hukuk, dil, fikir vb. alanlardaki durumu ve bunlarla ilgili uygulamaların millî güce etkilerini kapsar. Anadolu insanının bu değerler ile yüceldiği dönemler ile Batıyı karşılaştırmak Anadolu insanını Batı ile kıyaslamak lafı güzaf derecesinde iken, Batılılaşma adına transfer ettiğimiz yoz kültür sonucunda nerelere geldiğimiz görmezden gelmek te aynı derecede basitlik olur.

Evet teknik olarak, iktisadi olarak kalkınmış bir Batı duruyor karşımızda, ama sadece o kadar.

[6] http://www.sefakoyuncu.com/siirler/siir/anadolu-insani_722.html

Sen bizim dağları bilmezsin gülüm,
Hele boz dumanlar çekilsin de gör.
Her haftası bayram, her günü düğün,
Hele yaylalara çıkılsın da gör.

Bilmezsin ovalar nasıldır bizde;
Kağnılar yollarda, yoncalar dizde...
Saydıklarım damla değil denizde,
Hele bir ekinler ekilsin de gör.

Görmedin sen bizim mavi suları,
Karlar eriyince kırar yuları...
Köpük olur beyaz, sel olur sarı;
Hele taştan taşa dökülsün de gör.

Sen bizim köyleri görmedin ki hiç,
Yolları toz, çamur, evleri kerpiç.
O kirli kabukta, o en temiz iç;
Hele bir yakından bakılsın da gör.

Anlamaz, bilmezsin sen bizim halkı,
Sevgiyi bulasın, yakına gel ki...
Kalıplar gerçeği göstermez belki
Gönül perdeleri sökülsün de gör. Abdurrahim KARAKOÇ

Anadolu ve Anadolulu olmak böyle duyguludur işte.

İKTİSAT KANAAT İLİŞKİSİ

Ekonomi literatüründen iktisat; bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak için kıt olan kaynakları kullanarak fayda sağlamaktır. Bunları sağlamak için yani iktisat (ekonomi) için girişimcilerin olması ve işletmelerin bulunması gerekir olarak tanımlanmaktadır. Bizim temel kültürümüzde ise iktisat kanaatle birlikte anılmaktadır. Girişimci, üretim elemanlarını (doğa, emek, sermaye) sistemli ve bilinçli bir şekilde bir araya getirerek mal ve hizmet üretimini sağlayan kişidir. İşletme, üretim faktörlerini planlı ve sistemli bir şekilde bir araya getirerek mal ya da hizmet üretimi amacı güden üretim birimine denir. Günümüz işletmelerinde üretilen mal veya hizmetlerin az giderlerle çok kar elde etme isteği esas amaçtır. Klasik iktisat, Keynesyen iktisat anlayışı, Kapitalist, sosyalist ve karma iktisadi sistem gibi farklı görüş ve kavramlar ortaya çıkmıştır. Bzizm dinimizde haram kabul edilen faiz Batı İktisat anlayışında dengeleyici unsur olarak kabul edilmiştir. Bizde diyargamlık esas iken batı iktisadı ezici rekabeti öncelemiştir. Bugün Batı ile her alanda entegre olunan iktisadi yapılarda Batı'nın iktisat prensipleri piyasaya tamamı ile hakim olmuş, ahlaki ve dini norm ve kavramlar arka planda sadece dindarlara mahsus kalmıştır ki, pek çok konuda Batı ile uyumlu fetvalar ortaya saçılmış vaziyettedir.

Konuyu kanaat iktisat bağlamında ele alacak olursak; Kanaat ile iktisat arasında birbirini tamamlama manası vardır, birisi eksik olsa diğerinin fayda ve kemali görülmez. **İnsan önce verilen rızka kanaat edecek, sonra bu rızkı iktisatlı ve tutumlu bir şekilde sarf edecek.** Bu iki kurala uyduğu zaman insanın hayatı hem huzurlu hem bereketli hem de minnetsiz geçecektir.7

Batı iktisat kavramları üzerine güzellemeler düzerken, para kaynağını sömürgecilik üzerinde kurmuş, sömürdükçe zenginleşmiş, zenginleştikçe sömürmüş ve bu haz ile daha hırsla sömürmüştür.

[7] https://sorularlarisale.com/kanaat-eden-iktisat-eder-iktisat-eden-bereket-bulur-cumlesini-izah-eder-misiniz

ZEKAT

Sözlükte “artma, arıtma; övgü ve bereket” mânalarına gelen zekât, terim olarak Kur’an’da belirtilen sınıflara sarf edilmek üzere dinen zengin sayılan Müslümanların malından alınan belli payı ifade eder. Örfte bu payın maldan çıkarılması işlemine de zekât denilir. Sadaka kelimesi de terim olarak zekâtla eş anlamlıdır.8

Zekat kavramı Batı’da yer almaz. Kazanılan her şey kişinin veya işletmenin sermayesine eklenir.

Vergi; devletin ya da devletin yetkilendirdiği kamu tüzel kişilerinin kamu harcamalarını karşılamak üzere yasalar çerçevesinde gerçek ve tüzel kişilerin ödeme gücü üzerinden zora dayanarak ve karşılıksız olarak aldığı parasal değerlerdir.[9]

Verginin alınma nedeni, kamunun harcamalarını karşılamaktır.

Zekat ise dinen fakir sayılan kişilere verilir. Yani kişi esaslıdır. Kişilerin kalkınması ile toplum kalkınır. Batı vergiyi devlet için öder. Kişilere hizmeti devlet yapar.

Vergi Ödevi (Madde 73)

Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilebilir.(a.g.e)

Zekatı fakir sayılanlar vermezler. Vergide ise zengin ve fakir ayrımı olmaksızın vermek mecburiyeti vardır. Örnek Katma Değer Vergisi (K.D.V.)

Meselâ, dünyada en varlıklı 225 kişinin toplam servetinin % 4’ü ile bütün dünya nüfusunun asgari, gıda, su ve sağlık ihtiyaçları karşılanabilir. Zekat bilinci olmadığı için bu zenginlikler her yıl sermayeye eklenmekte ve zenginliklere yeni zenginlikler katılmaktadır.[10]

[8] https://islamansiklopedisi.org.tr/zekat
[9] https://vergidosyasi.com/2017/11/17/verginin-tanimi-ve-ozellikleri/
[10] http://ordumanset.net/yazar-arsiv-109.html

İSLAM VE TOPLUM

İslâm, kendisini yalnızca insanın manevî kurtuluşuyla sınırlayan bir din değil aynı zamanda kişinin manevi kurtuluşunu dünyevî durum ile irtibatlandıran bir dindir. Bunun en güzel örneğini, inanç ve davranış biçimleriyle insanlığa yegâne model oluşturan Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hayatında görüyoruz. O'nun, Medîne'ye hicretten sonra kurduğu ilk yapı cami, diğeri ise çarşıdır. Bunların biri İslâm'ın ahiret boyutuna işaret ederken, diğeri ise, dünya boyutuna işaret etmektedir. Bu açıdan İslâm önce insana, kendi ayakları üzerinde durmasını öğretir. İnsanı, çalışma ve üretime teşvik eder.

İslâm'a göre insanın görevleri olduğu kadar hakları da vardır. Hatta görevler haklardan önce gelir. Çünkü bir insanın hakkı, aslında diğer insanların üzerindeki görevidir. İnsanlar görevlerine özen göstermeyince haklar da korunamaz olur. Bu sebeple İslâm toplumu, bir çeşit "mükellefler" toplumudur. Bu mükellefiyetlerin başında, toplumun zayıf ve yoksul bırakılmış kitlelerine karşı görevlerimiz gelir.

Çağımızda pek çok insan yoksulluk içerisinde yaşıyor. Dünyada yoksulluk ve açlıkla mücadele eden sivil insani yardım teşkilatları olmasına rağmen çok ciddi anlamda gıda, sağlık ve diğer tabiî ihtiyaçların karşılanmasında büyük mesafeler alındığı da söylenemez. Bugün dünyada her beş insandan birisi yoksuldur. Afrika'dan Latin Amerika ülkelerine, Filistin'den Sudan'a, Moğolistan'dan Arjantin'e, Afganistan'dan Burundi'ye, Irak ve Suriye'ye varıncaya kadar milyonlarca insan, inanılmaz derecede açlık ve sefalet içinde yaşamaktadır.[11]

Ülkemizin jeopolitik olarak pek çok fakir ülkeye yakın alması sebebi ile göçlere maruz kalmaktadır. İnsanlarımızın yardım duyguları bu çaresin insanlara karşı boş değildir. Her alanda gelişmiş olduğu imkanların oldukça yüksek olduğu Batı bu manzaralara karşı kayıtsız kalmaktadır. Yoksullara kapılarını kapatmıştır.

Toplumsal dayanışma, İslam dininin büyük önem verdiği konuların başında gelir. İslam dini, insanlar arasında sosyal yardımlaşmayı teşvik etmiştir.

Dinimizin toplumsal dayanışmaya büyük bir önem verdiğinin en önemli kanıtı, kutsal kitabımızın birçok ayetinde kötüye yönlendiren, insanları kutuplaştıran her şeye karşı çıkılmış olması ve toplumsal dayanışmayı yüceltip insanları toplumsal dayanışmaya yönlendiren cümleler olmasıdır. Dünya üzerinde yaşayan herkes mutlu ve huzurlu bir hayat ister ve bunlar için ibadetlerini yerine getirmeli, ilim irfan sahibi olmalı, vatanına sevgi duymalı, bunların yanında vicdanlı olmalıdır. Tek bir kişi için değil, herkesin bu vasıflara sahip olması gerekmektedir zira dinimiz bir bütün olmamızı söylemektedir ve toplumsal dayanışma da bir bütün olmayı, hemfikir olmayı gerektirdiği için her Müslümanın aynı özelliklere sahip olması gerekmektedir.

Hepimiz ortak bir noktada buluşmalıyız çünkü bir insanın güzel bir şekilde hayatını sürdürebilmesi için toplum hayatına ihtiyaç duyar ve bu toplumdaki her bireyin uyum içinde olması gerekmektedir; kısacası her bir insanın huzur ve mutluluğunu topladığımızda toplumun huzur ve mutluluğuna ulaşırız. Toplumsal dayanışmanın gerektirdiklerini yerine getirdiğimizde her bir insan, sonuç olarak toplum huzura kavuşmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de

[11] http://ordumanset.net/yazar-arsiv-109.html

yer alan ”Kötülük ve düşmanlıkta değil; iyilik ve güzellikte yardımlaşalım” cümlesiyle de dinimizde toplumsal dayanışmanın önemi ve yeri önemli bir şekilde vurgulanmıştır.[12]

Hac ibadetinin, çeşitli sebeplerle Müslüman halklar ve toplumlar arasında vücuda gelmiş bulunan husumet ve gerginlikleri ortadan kaldırma ya da azaltma, sertlikleri yumuşatmak, ihtilafları sona erdirmek ya da en aza indirmek yönünde çaba harcama, gibi, Müslüman toplumlar arasında var olan bir takım problemlerin giderilmesine yönelik faaliyetleri icra etme noktasında da oldukça önemli bir fonksiyonu vardır. Nitekim dini duygularla kutsal topraklara bulunan Müslümanlar, en azından hac ibadetinin ifa edildiği zaman dilimi içerisinde, aralarındaki toplumsal ayrılıkları bir tarafa bırakacak ve yakın duygular içerisinde ibadet etmek durumunda olacaklardır. Bu da Müslümanların birbirlerini anlamalarına fırsat verecek ve bir iletişimin ortaya çıkmasına sebep olacaktır.

Hacda, hacılar Müslüman kimliğini ve bilincini öne çıkarırlar. Bu durum ümmet bütünlüğünü; dili, ırkı ve ülkesi farklı olan Müslümanların birliğini ve bütünlüğünü sağlar. Herkesin aynı yerde, aynı zaman ve günde, aynı renk giysiler içinde ve aynı kıbleye dönük olarak bir araya gelip beraberce ibadet etmesi bu amacı gerçekleştirmek içindir. Haccın sırrı ve hikmeti Müslümanlar arasındaki kaynaşmayı ve dayanışmayı gerçekleştirmektir.[13]

---

[12] https://www.egitimsistem.com/islam-ve-toplumsal-dayanisma-74804h.htm

[13] İslam'da Dini Pratiklerin Toplumsal Dayanışmaya Etkisi -İsmail Akyüz

SİVİL TOPLUM

Sivil toplum kuruluşları günümüz toplumlarında her ülkede önemi giderek artan, toplumsal sorunlara ilgileri ve demokratikleşmenin göstergesi olan aktörlerdir. Sivil toplum nosyonu, toplumun devlet dışındaki yeni formel ve enformel kurumsal düzenlemelerini yapabilmek için gündeme gelmiştir; sivil toplum hareketi ve sivil toplum kurumları olmak üzere iki kanaldan beslenir. Katılımcı süreçler için yasal çerçeveye dayanan ve toplumu devletle ya da devletsiz düzenlemenin bir aracıdır. Tarihsel olarak bakıldığında sivil toplumun oluşumu ve gelişiminde dört kaynak öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki modernleşme öncesi dönemi de kapsayan din temelli hayırseverlik çalışmalarıdır. Neredeyse her toplumda bulunan hayırseverlik kurumları günümüzde çalışma şekli olarak modern ilkeleri benimseyerek varlıklarını devam ettirmişlerdir. Günümüz sivil toplum kuruluşlarının gelişiminde etkili olan bir diğer kaynak yeni bir sınıf olan burjuvazinin gelişmesi ile birlikte 16-17. yüzyıllarda yeni bir kamusal alana dayanmaktadır. Burjuva kamusal alanı ile birlikte gelişen ve devlet dışında toplumla ilişki geliştiren örgütlü yapılar, çağdaş sivil toplum kuruluşlarının habercisidir. Günümüz STK'larının bir formu bu gelenekten gelmektedir.[14]

BATIDA SİVİL TOPLUM

Batıda Rönesans'tan sonraki gelişmelerin bir sonucu olarak yeni bir siyasal toplum arayışına girişilmiş, bunun bir gereği olarak da ulus devlet, ulusal nitelikli bir din, daha katılımcı ve özgürlükçü bir siyasal yaşam, devletin meşruiyeti gibi temalar tartışılmıştır. Rönesans'tan önce yaşamın her alanında olduğu gibi siyasal yaşam ve normlar üzerinde de hegemonya kurmuş olan Katolik kilisesi kendi dogmaları eksenli değerler geliştirmiştir. Fakat ortaya çıkan Rönesans akımları ve milli devlet arayışları yeni bir siyasal düzenin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu süreçte sivil toplum anlayışına ait ilk yorumlar Hobbes, Locke ve Rosseau gibi düşünürler tarafından yapılmıştır. Ancak sivil toplum kavramını bu günkü anlamıyla ilk defa kullanan Hegel olmuştur. Hegel sivil toplum ile siyasal toplum arasında bir ayrım yapmış, analitik bir düzeyde devlet ve toplum arasındaki çizgileri belirlemiştir. O devletin düzenlediği alanları ve toplumsal ilişkileri siyasal toplum olarak ifade etmiş, geriye kalan alanları ise sivil toplum olarak nitelendirmiştir.[15]

Sivil toplum soyut bir teori olmayıp günümüzün demokratik ülkelerinde belirli fonksiyon ve faaliyet yapma gücüne sahip kuruluşlardan müteşekkil toplumsal bir realitedir. Sivil toplumun en önemli özellikleri olarak şunlar kabul edilmektedir:

Sivil toplum örgütü vatandaşların kendi istekleriyle oluşturdukları kamusal ortaklıklar, birlikler ve topluluklardır.

Sivil toplum örgütlerinin (kamusal ortaklıkların) ikinci özelliği otonom kuruluşlar olmalarıdır. Sivil toplum örgütleri bir güçlü muktedirin emri altında değil, kendi kendilerine organize olabilen teşekküllerdir.

Sivil toplumun üçüncü özelliği olarak derneklerde, toplu organizasyonlarda, informel gruplarda ve ortaklıklarda ortaya çıkan çoğulculuk sayılmaktadır.

---

[14] https://www.gapcatom.org/wp-content/uploads/2014/09/Sivil_Toplum_Kamu.pdf

[15] https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/493905

Sivil toplum kuruluşlarında görüş farklılıkları sivil toplumun kendini ifade etmesi ve eleştiri gücünü kazanması olarak değerlendirilmektedir. Sivil toplum kuruluşlarının bir diğer özelliği kamusal alanda meşru kurumlar olmalarıdır. Sivil toplum kuruluşları ancak insan haklarının güvence altına alındığı ve kurumsallaştığı yerlerde faaliyetlerini sürdürebilirler.

Sivil toplumun beşinci özelliği olarak sivillik kabul edilir. Sivil toplum sivil ilişkiler üzerine bina edilir. Bu kuruluşlarda görev yapan vatandaşlardan, şiddetten uzak, toleranslı ve dayanışmacı bir çevreyi korumaları beklenir. Sivil toplum kuruluşlarının önemli bir özelliği olarak hayalcilik sayılmaktadır. Buradaki hayalcilik kelime anlamı ile değil, muhtemel imkanları ortaya çıkarma anlamındadır. Görüldüğü gibi sivil toplum, modern şartların ortaya çıkardığı, devletin ve otoriter yapının müdahalesine kapalı, yurttaş taleplerinin özgürce ortaya konulduğu bir duruma tekabül etmektedir. Sivil toplum bir yandan bürokratik ve otoriter yapıların vatandaş üzerindeki baskılarını önlerken, öte yandan vatandaşın taleplerini meşru yönden kamuya taşıma fonksiyonu görmektedir.

Sivil toplumun karakterini devletle olan ilişkileri ortaya çıkarır. Buna göre şu sınıflamalar yapılmaktadır: Sivil Toplum-Devletin Ayrılığı Modeli: Sivil toplumu devletten ayıran en önemli özellikler serbest katılım, faaliyetlerin çoğulcu karakteri ve sivil toplumun negatif sınırlayıcı olma zorunluluğudur. Devlet kolektif amaçları ve kamusal adaleti gerçekleştirmekten sorumlu iken, sivil toplum da bireyler, özel amaçlarını ve özel grup amaçlarını gerçekleştirmek için bir araya gelirler. Bu da sivil toplumun önemli bir özelliği olan çoğulculuğu sağlar.

Dolayısıyla sivil toplumun amaçlarının devletin amaçlarıyla uyumlu olma gibi bir zorunluluğu yoktur. Bunun için anayasa ve kanunlar katılım hürriyetini garanti altına almalıdır. Ayrıca yurttaşların katılımcı bir hayat anlayışına sahip olmaları da gereklidir. Böyle bir toplumsal yapı ise ancak demokratik- politik bir çevrede gerçekleşebilir. Sivil Toplum-Devlet Muhalefet Modeli (Çatışmacı Model): 80'li yılların sonunda Doğu bloğunda meydana gelen hadiseler, sivil toplum literatüründe önemli değişikliklere sebep olmuştur.

ÜLKEMİZDE SİVİL TOPLUM

Ülkemiz gibi etkili gelişmelerin izlendiği ülkelerde bu modellerin hepsine de rastlamak mümkündür. Ülkemizin kuruluş yıllarında sivil toplum örgütü diyebileceğimiz bütün örgütlenmeler devlet güdümlü olarak kurulmuşlardır. Daha sonra getirilen özgürlükler sonucu devletle çatışan bir takım ideolojik yapılanmalar ortaya çıkarken, son yıllarda daha çok toplumu doğrudan ilgilendiren çevre, eğitim, sağlık, temel hak ve özgürlükler gibi alanlarda yükselen sivil toplum profili belirgin olmaya başlamıştır.16

Küreselleşen ve globalleşen dünyamızda insanın toplum içindeki yaşama şartlarını insanın eşref-ül-mahlûkat olma vasfına uygun biçimde geliştirmek ana hedef olmalıdır. Çağımızın tabirleriyle mevzu ele alındığında, demokrasi, insan hakları, toplum kalkınması, halkın gönüllü teşekküller eliyle yönetime ve kalkınmaya katılması gibi mefhumların ön plana çıktığı görülmektedir.

Toplumların huzur içinde yaşayabilmesi için, bir yandan çalışma ve çalıştırma hürriyetine sahip olarak maddî refahını elde etmesi, diğer yandan manevî ihtiyaçlarını tatmin etmek için

[16] https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/493905

inanç, din ve dinine göre yaşama hürriyeti gibi demokrasinin temel haklarına dayanarak terbiye ve eğitim yoluyla ahlâk ve fazilet duygularını geliştirmesi gerekir.

Bu temel hakların saklandığı bir ortamda insanlar teşkilâtlanarak, baskı grupları oluşturarak hukuk sistemi içinde meselelerinin çözümüne katkıda bulunabilirler. Kısaca kendi kendilerini yönetme imkânına kavuşabilirler. Çağımızdaki yeni dünya düzeninin, küreselleşmenin sosyal boyutlarını böyle anlamak gerekir.

Bunun için, yerleşim düzeninde, gittikçe sayıları ve vüs'atleri artan şehirlerin yönetiminde, bir yanda resmî plânda seçilmişler tarafından yönetilen mahalli idarelerin fonksiyonlarını arttırıp onları güçlendirirken, diğer yandan gayri resmî olarak, halkın kendi kendini teşkilâtlayıp vakıf, dernek, birlik, sendika ve benzerlerini kurmasını teşvik etmek lâzımdır. Bu kabil gönüllü teşekküller marifetiyle mahalli idarelere hem yardımcı olmak, hem de onları bir nevi otokontrole davet etmek mümkün olur.

Toplumlar artık, yönetim sistemlerinden, deruhte ettikleri hizmetleri, kaynakları israf etmeden, maksimum verimle üretmesini beklemekte, aynı zamanda bu hizmetleri demokratik kaidelere uygun biçimde, halkın iştirakiyle gerçekleştirmesini istemektedir. Bundan dolayı, mahalli seviyede ve mahalli karakterli kamu hizmetleri üzerindeki icra yetki ve sorumluluğunun, atanmışlara değil, seçilmişlere bırakılması, çağımızın ihtiyaçlarına cevap verebilecek gerçekçi bir yaklaşım olur.

Bu sebeple, bir yandan devlet yönetimlerinde mahalli idarelerin önemi ve tesiri artarken diğer yandan gönüllü teşekküllerin de sayısı ve fonksiyonları çoğalmaktadır.17

Ülkemizdin geleneksel bir vakıf medeniyeti olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir.

İnsanlık tarihinin en eski devirlerinden bu yana toplumların, kendi yapıları içinde, o topluma mensup kişilerin sosyal yardım, sosyal dayanışma, sosyal güvenlik ihtiyacını giderecek müesseseler oluşturdukları bir gerçektir. Çünkü birey sosyal dayanışmaya, sosyal yardımlaşma ve güvenliğe ihtiyaç duyacak fıtrattadır. Bu nedenle hiçbir kişi veya toplum, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı bertaraf edemez. En somut ve dar anlamda telakki edildiği şekilde "Sakla samanı, gelir zamanı" atasözünde en basit ifadesini bulan sosyal güvenlik uygulaması, bireyi, dolayısıyla toplumu korumayı amaçlayan bir sistemdir

Bütün vakıf tanımlamalarındaki ortak özellik, bir malın kamu hizmetine tahsis edilmesidir. Bu özellik, o kuruma sosyal içerik kazandırmaktadır. Çünkü kurum kamuya yönelik faaliyet gösterdiğinden, kamu ihtiyaçlarını gidermeyi, karşılamayı amaç edindiğinden, ayrıca söz konusu kamu hizmetinden faydalanan kesimin insanlardan oluşması nedeniyle kurumla toplum arasındaki ilişki ilgili kuruma sosyal özellik kazandırmaktadır. Vakıf kurumu, geçmişte -ağırlıklı olarak- İslam Hukukunun hüküm sürdüğü toplumlarda, o toplumun sürekliliğini sağlayabilecek ve belirgin dönemlerini sembolize edebilecek ölçüde öneme sahiptir. Bu açıdan bakıldığında vakıf müessesesinin sosyolojik yönünün çok ağırlıklı olduğu yadsınamaz. Vakıf müessesesi hukuki, siyasi, iktisadi ve kültürel açıdan ele alındığı takdirde yine sosyolojik boyutunun etkisinde olduğu görülecektir.[18]

[17] http://www.tgtv.org.tr/tarih%C3%A7e
[18] https://core.ac.uk/download/pdf/50612838.pdf

İSTANBUL SÖZLEŞMESİNE KISACA BAKIŞ

İstanbul Sözleşmesi nedir? Tam adı "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi"dir. 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılmış, 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. İstanbul'da imzaya açılması sebebiyle bu şekilde isimlendirilmiştir.

İstanbul Sözleşmesi, kadınlara yönelik her tür şiddete karşı hukuki çerçevede detaylı bir koruma sağlayan ilk uluslararası belgedir.

Özel olarak kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet ve ev içi şiddeti hedef alan ilk Avrupa Sözleşmesi olma niteliğini taşıyan Sözleşme, bugüne kadar Türkiye dâhil 34 ülke tarafından onaylanmıştır. Türkiye, Sözleşme'yi imzaya açıldığı 11 Mayıs 2011 tarihinde imzalamış, 14 Mart 2012 tarihinde ise onaylamıştır. Böylece Türkiye sözleşmeyi onaylayan ilk ülke olmuştur.

İstanbul Sözleşmesi'nde, sözleşmeyi parlamentolarından geçirmiş hükümetlerin kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin her türüyle mücadele etmek için bir dizi kapsamlı tedbir alması istenmektedir. Sözleşmenin her bir maddesinde şiddet eylemlerinin meydana gelmesinin önlenmesi, mağdurlara yardım edilmesi ve faillerin adalet önüne çıkartılması amaçlanmaktadır. Sözleşme, örneğin aile içi şiddet, ısrarlı takip, cinsel taciz ve psikolojik şiddet gibi, kadına yönelik farklı şiddet türlerinin suç olarak kabul edilmesini ve bunlara karşı yasal yaptırımlar getirilmesini gerekli kılmaktadır.

İstanbul Sözleşmesinin amacı nedir? Sözleşme'nin 1. Maddesinde açıkça belirtildiği üzere Sözleşme'nin amacı;

- Kadınları her türlü şiddete karşı korumak ve kadına karşı şiddeti ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmak
- Kadına karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınları güçlendirmek de dâhil olmak üzere, kadınlarla erkekler arasında önemli ölçüde eşitliği yaygınlaştırmak
- Kadına karşı şiddet ve aile içi şiddetin tüm mağdurlarının korunması ve bunlara yardım edilmesi için kapsamlı bir çerçeve, politika ve tedbirler tasarlamak
- Kadına karşı şiddeti ve aile içi şiddeti ortadan kaldırma amacıyla uluslararası işbirliğini yaygınlaştırmak
- Kadına karşı şiddet ve aile içi şiddetin ortadan kaldırılması için bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi maksadıyla kuruluşların ve kolluk kuvvetleri birimlerinin birbiriyle etkili bir biçimde işbirliği yapmalarına destek ve yardım sağlamaktır.

Tüm bu açıklamamalara karşın kadına şiddet azalmamış; basına yansıyan pek çok haberlere göre kadın cinayetleri gözle görülür bir şekilde artmıştır. Bunu bir sebebi de sözleşme şartlarının yanlış anlaşılıp kişisel tercihlerin sözleşmeyi bahane ederek gayri ahlaki yollara sapması olarak görülmektedir. Boşanmalarda tazminat konusunun sınırsız olması kadın karşısında erkeklere bir dayatma olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sözleşmeye istinaden evlerinden uzaklaştırılan erkeklerin sayısı hiç de azımsanamayacak ölçüdedir.

Sözleşmenin tartışılan maddeleri ise;

Madde 2/2: Taraflar bu sözleşmenin hükümlerinin uygulanmasında toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin kadın mağdurlarına özel olarak dikkat göstereceklerdir.

Madde 4/3: Taraflar bu sözleşme hükümlerinin, özellikle de mağdurların haklarını korumaya yönelik tedbirlerin, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka tür görüş, ulusal veya sosyal köken, bir ulusal azınlıkla bağlantılı olma, mülk, doğum, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, sağlık durumu, engellilik, medeni hal, göçmen veya mülteci statüsü veya başka bir statü gibi, herhangi bir temele dayalı olarak ayrımcılık yapılmaksızın uygulanmasını temin edeceklerdir.

Madde 14/1: Taraflar, yerine göre, tüm eğitim seviyelerinde resmi müfredata, kadın erkek eşitliği, toplumsal kişilerden arındırılmış cinsiyet rolleri, karşılıklı saygı, kişisel ilişkilerde çatışmaların şiddete başvurmadan çözüme kavuşturulması, kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişilik bütünlüğüne saygı gibi konuların, öğrencilerin zaman içinde değişen öğrenme kapasitelerine uyarlanmış bir biçimde dahil edilmesi için gerekli tedbirleri alacaktır.[19]

Tüm bunlar göz önüne alındığında ise Türk hukuku ve hukukçusu öyle derin bir öğrenilmiş çaresizlik içindedir ki tarife sığmaz. Ülkemizde LGBT aktivizminin toplumun mazbut çoğunluğunu baskılayacak düzeye çıkması bu aktivizmin hukuk kılıfında pazarlanabilmesinden ötürüdür. Ve maalesef hormonlu hukuk ithal etmeye alışmış Türk hukuk camiası bu saçmalığa ses çıkartamamaktadır. Tam tersine, batının devşirmeleri meydanda boy göstermektedir. Son yıllarda baş gösteren LGBT aktivizmi LGBT fillerinin mahrem alanda işlenmesi ile yetinmeyip, herkesi LGBT ya da sempatizanı yapma girişimidir. LGBT aktivizmi hak ve özgürlük arayışı ambalajında gerçekleştirilen bir işgal hareketidir.

Hareketin önemli unsurları şunlardır:

- İnsanın tanımını bedene ve cinsel kimliğe indirgemek, ruhaniyeti bitirmek.

- Kendisiyle aşırı meşgul edilen, aşırı bireyselleştirilmiş insanları toplumdan, tarihten ve kolektif hafızadan koparmak.

- İnsanlığın en mahrem ve muhterem alanı olanı cinselliği sınırsızlaştırarak kutsal algısını bozmak. Kutsalsız, sabitesiz, kolay güdülebilir güruhlar yaratmak.

- Kadın-Erkek ayrımını ortadan kaldırmak suretiyle insan zihninin ayırt etme melekesini bozmak. Böylece bütün ahlaki ölçütleri zayıflatmak, zamanla yok etmek.

LGBT aktivistleri bu hedefleri sağlamak için propaganda yollarının tamamını ustaca kullanırlar. Mesela hak mücadelelerinde en önde onlar bayrak sallarlar. Toplumdaki yerleşik değerlere eklemlenerek meşruiyet kazanmaya çalışırlar. Gençlerin özgürlük ve heyecan arzularını kamçılayarak onlara renkli bir yaşam vaat ederler. Marjinal gruplara has bir dayanışma ile üyelerinin sosyal kabul ihtiyaçlarını tatmin ederler. Medyada ve sosyal medyada ince-kaba bilinçaltı müdahaleleri yaparlar. Kendileriyle aynı görüşte olmayanları şeytanlaştırmaya çalışırlar. (Doç. Dr. Emin Kaya)

[19] https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/19586

BATILI İNSAN MODELİ VE ÜLKEMİZE YANSIMALARI

Geleneksel iktisat modern dünyanın inşası sürecinde insan tanımını “Homo Economicus" üzerinden yapmıştır. Homo Economicus maddi tatmin için maksimum faydayı hedefleyen iktisadi bir insan tiplemesidir. Bu insan tiplemesinin aksiyomları olan tam bilgiye sahip olma, seçici olma, doyumsuz olma, tercihlerinde tutarlı olma, bencil olma ve rasyonel olma, modern dünyanın insanını tamamen bireysel menfaatine yönelik hedefleri olan bir fert olarak tasavvur etmektedir. Bu anlayışa göre bireyler sadece kendi menfaatlerini maksimize etme hedefi ile yaşamaktadırlar.

Modern dünyada insan bir yanıyla doğasından koparılıp nesneleştirilmekte, diğer yanıyla bizzat kendisi bu nesneleştirmenin etkisiyle sadece kendini merkeze almakta ve dünyayı kendi mülkü gibi görüp ona göre bir hayat tasavvur etmekte ve bunun için savaşmaktadır. Bu tutum da son derece yaygınlık kazanmakta ve tüm insanlığı tehdit eder hale gelmektedir. Böylece modernizm ve geleneksel iktisat anlayışı insanı ve toplumu sadece kendi menfaatine yöneltmekte, bencilleştirerek ifsat edip insanlıktan ve insani hasletlerden uzaklaştırmakta ve geleceği karartmaktadır.
Temelde ülkelerin savunma sanayii ve iş dünyasının daha hızlı üretim yapması amacıyla geliştirilen iletişim teknolojileri sayesinde hayat da değişime uğramaktadır. İnsanların alışkanlıkları, toplumların tepkileri, şirketlerin organizasyonel yapıları, ulus aşırı şirketlerin yönetimi, hatta insan ilişkileri özellikle 20. yüzyılla birlikte baştan sona dönüşmektedir. Hayatın bütünü sadece ana hatlarıyla değil tüm ayrıntılarıyla değişmektedir. Kapitalizm ve iletişim teknolojilerinin yeni yeni neşv ü nema bulduğu coğrafyalarda bu değişim daha net bir şekilde hissedilmektedir.

Kapitalizmin ilk evresi diyebileceğimiz vahşi kapitalizm döneminde yönetici, kadim bilgelikten kopmuş bir biçimde çalışanını insan olarak görmeyen, tabiri caizse köle olarak gören bir vaziyette idi. Fakat zaman içerisinde vahşi kapitalizmden uzaklaşılması, refahın artması, liberal düşüncelerin daha da yaygınlaşması neticesinde, uzaktan yöneten, hiyerarşik sistemin tepesine yerleştirilmiş hükmeden yöneticilerin yerini, çalışanları ile ekip oluşturabilen, hiyerarşinin zincirlerini esnetmiş (zaman zaman da kırmış), hükmetmek yerine yol gösteren yöneticiler aldı. Nasıl ki, ebeveynlerdeki rol değişimi insanların beklentileri doğrultusunda gerçekleşti ise, yöneticilerin rol değişimi de çalışanların beklentileri doğrultusunda şekillendi.

Çünkü insan hala Batı'nın iktisadi insan modeline uyarlanmış bir şekilde “kaynak" olarak görülmektedir. İnsanın bir kaynak olarak algılanması ise medeniyetimizin insan anlayışına zıt bir düşüncedir.

Batının insana bu tür yaklaşımı ülkemizdeki pek çok kurumsal şirkette kabul görmüş ve insan kaynakları birimleri kurulmuştur.20

İnsan Kaynakları yönetiminde planlama fonksiyonu, yalın bir ifade ile, işletmenin amaçlarını gerçekleştirmesi için çalışması gereken işgören sayısının ve niteliğinin saptanması işlemidir. Planlama sözcüğünün anlamı koşut olarak bu tanıma “belirleme sürecidir” ibaresini

[20] https://www.yenisafak.com/hayat/modern-dunyada-insana-bakis-2588165

eklememiz gerekir. Bilindiği gibi planlama için çeşitli evrelerde değişik çalışmalar yapılır. Planlama hedef ve metodolojisine uygun olarak;

varsayımları, bilgi ve veri elde edilmesi, zaman boyutu; içeriği ve kapsamı açısından çeşitli düzeyde çalışmalar belirtilen evreler içinde incelenir ve değerlenir. İşletme yöneticilerince bu yüzden planlama kavramı farklı kapsam ve içerikte algılanmış, planlamanın çok etkili olduğu klasik yönetim döneminden günümüze kadar planlama anlayışı paralelinde, İnsan Kaynakları planlama da içerik ve kapsam değiştirmiştir. Ayrıca, planlama çalışmalarının, işlemlere, fonksiyonlara veya temel politika ve stratejilere yöneldiği dönemler geçilmiştir. Örneğin günümüzde, yönetim görüşü ve durumsallık yaklaşımı çerçevesinde, katı kuralı, disiplinli bir çalışma gerektiren planlama olgusu ile esnekliğin nasıl bağdaşacağı sorun olmuştur. Kurumsal şirketlerin insanlara koyduğu hedefler, her yıl sonunda yeniden değerlemeler ve alınan puanlamalara göre terfi, maaşlar insanların şirket içinde müthiş bir rekabete girmelerine ve yardım duygularının körelmelerine sebep olmuştur.

SONUÇ

İnsanın dünyaya gelişinin bir anlamı olmalı ve sonucu olmalıdır. Eğer sırf dünya için, dünyalık kazanmak için gelmiş isek batıyı örnek almakta bir sorun olmayacaktır. Kainattaki düzene, sisteme, içindekilere, yüz yıllardır toplumlardaki değişim, gelişim, anlayış bize bir sebep anlatmaktadır. Bu dünyanın sonsuz olmayıp aynen insanın ömrü gibi sonlu olduğu ve hesap verileceği gerçeğidir. Eğer hesap verecek isek, hem kendi hayatımız, hem sosyal çevremizi, hem de iktisadi yaşantımızı, algılarımız, değerlerimizi buna göre dizayn etmemiz gerekecektir. Batı dini reddederek içinden sıyrılmaya çalıştığı bu değerler bütününden ne zamana kadar uzak duracak. Ne zaman akıl ve vicdan çizgisini görecek. Sömürü ile elde ettiği kendi mutlu dünyasında, başkalarının da hakkı olduğunu görecek. Zulmettikleri, sömürdükleri insan ve toplumlar ile ne zaman yüzleşecek. Daha doğru bir tespit ile; kendisi ile ne zaman yüzleşecek. Batıda ne zaman İslami değerler yükselişe geçse, sistemi kontrol edenler tarafından müthiş bir saldırganlık politikası piyasaya sürülmektedir. Batı dediğimizde Avrupa Birliği (AB) anlaşılması, bunun iktisadi bir yapı olduğunun görülmesi anlaşılmayan bir konu değildir. 1959 yılından beri Türkiye'nin AB'ye dahil olmak istemesi, müthiş bir karşı direnç ile karşılanması ve kapıların kapatılması anlaşılmayacak bir durum değildir. Ülke insanı olarak sahip olunan değerler, her şeye rağmen korunmaya çalışılan inanç sistemi Batı'yı ürkütmektedir. Bizim inanç sistemimiz hesap verilebilirlik üzerinedir, oysa Batı bunu temelden reddetmektedir. Din temelli yapıları temelden reddederek kafasını kuma gömmüştür. Batı insanının maruz kaldığı psikolojik travmaları göz ardı edemeyiz. İntiharlar, alkol ve uyuşturucu kullanımı, sınırsız yaşanan cinsellikler, İstanbul sözleşmesi dayatması ile içimize sızmaya çalışan LGBT hayasızlığı aramızdaki farklılaşmayı ortaya sermektedir.

Tüm bunlara rağmen ortak yol bulunabilir mi. Belki her toplum kendi değerlerine sahip, ancak başkalarının değerlerine ve hürriyet kavramlarına saldırmaz ise. Hürriyet kendi sınırları içinde kalır ise hürriyet olabilir. Başkasının sınırlarını ihlal eden hürriyet asla hürriyet olarak kabul edilemez. Askeri terminolojide sınır ihlali savaş sebebi olarak kabul edilir. Toplumsal ihlaller ise sosyal savaş ve felaketlere sebep olmakta ve neticede aradaki mesafe kapanmak yerine açılmaktadır. Bugün İslam ülkelerinin maruz kaldığı kanlı saldırılar maalesef hürriyet adına yapılan sınır ihlallerinden kaynaklanmaktadır.